

Sygn. akt : II AKa 392/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Mariusz Żak
Sędziowie	SSA Mirosław Ziaja SSO del. Grażyna Wilk (spr.)
Protokolant	Agnieszka Przewoźnik

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Stefana Jarskiego

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2009 r. sprawy

wnioskodawczyni **K. G.**

- o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie art. 8 ust.1 i art. 13 Ustawy z dnia 23.02.1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego -

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 24 października 2008 r.

sygn. akt. III Ko 73/08

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,
2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt. II AKa 392/08

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej wyrokiem z dnia 24.10.2008r., w sprawie sygn. akt. III Ko 73/08 oddalił w całości wniosek K. G. o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w oparciu o ustawę z dnia 23 lutego 1991r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 134 poz. 149 z późn.zm.), kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł pełnomocnik z urzędu zarzucając wyrokowi:

- obrażę prawa materialnego, tj. art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r., poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a polegające na przyjęciu, iż orzeczenia Dyscyplinarnych Komisji dla (...) nie stanowią orzeczeń wydanych przez „organy pozasądowe” w rozumieniu tego przepisu.

Podnosząc ten zarzut wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz K. G. kwoty 40.000zł., tytułem odszkodowania,

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja pełnomocnika wnioskodawczyni K. G. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przede wszystkim trzeba zauważyć, że wnioskodawczyni swoje roszczenie odszkodowawcze oparła na przesładowaniach za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego mających jej zdaniem postać orzeczeń Dyscyplinarnych Komisji dla (...) przy Wojewodzie (...) oraz Ministrze (...) wskazując jako podstawę prawną roszczeń odszkodowawczych – ustawę z dnia 23 lutego 1991r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Podstawę faktyczną wniosku K. G. stanowiło natomiast orzeczenie dyscyplinarne Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze (...) z dnia 19 stycznia 1999r., Nr (...):

- uchylające prawomocne orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze (...) z dnia 13 września 1983r, Nr (...) oraz orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z dnia 6 maja 1983r., (...)
- i umarzające postępowanie dyscyplinarne wobec K. G..

Prawidłowo Sąd I instancji ustalił, iż w przedmiotowej sprawie brak jest przesłanek do zasądzenia na rzecz wnioskodawczyni odszkodowania i zadośćuczynienia w oparciu o regulacje zawarte w ustawie z dnia 23 lutego 1991r.

Nie negując rozmiaru krzywdy poniesionej przez wnioskodawczynię zauważyć należy, że ustawodawca wyraźnie określił warunki uzależniające możliwość przyznania owego odszkodowania. Podstawą zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego tzw., ustawy lutowej - stanowi fakt represjonowania za działalność niepodległościową lub z powodu takiej działalności, w warunkach określonych w art. 1 ust. 1 ustawy, a fakt ten powinien być ustalony w postępowaniu toczącym się w oparciu o przepisy tej ustawy (por. uchwałę SN z dnia 29.03.2006r. IKZP 1/06 OSNKW 2006/5/42, wyrok SN z dnia 03.03.1999r., V KKN 526/98 OSN Pr i Pr 1999, z.7-8, poz. 21). Zgodnie bowiem z treścią art. 8 ust 1 ustawy lutowej osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13.12.1981r., w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania orzeczenia albo decyzji.

W niniejszej sprawie orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) nie zostało wzruszone w szczególnym trybie stwierdzenia nieważności, a więc w trybie art. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Decyzja Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej z dnia 19.01.1999r., Nr (...) o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wobec K. G. wydana została przez organ administracji państwowej w trybie przepisów KPA.

Z treści art. 8 ust 1 ustawy lutowej wynika natomiast, że stwierdzenie nieważności orzeczenia w warunkach określonych w art. 1 ust. 1 ustawy w postępowaniu toczącym się w oparciu o przepisy tej ustawy - daje osobie

represjonowanej legitymację czynną do żądania od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznana krzywdę wynikłe z wykonania tego orzeczenia.

Tak więc „formalnoprawnym warunkiem trybu odszkodowawczego przewidzianego w ustawie z dnia 23 lutego 1991r. jest stwierdzenie nieważności orzeczenia będącego podstawą wniosku o odszkodowanie”(por. wyrok S.A. w Warszawie z dnia 25 maja 2006 r., (sygn. akt. II AKa 140/06, KZS 2006/10/32).

Brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. nie pozostawia bowiem żadnych wątpliwości co do tego, że pod kątem istnienia podstawy odszkodowania i zadośćuczynienia miarodajne jest li tylko poniesienie szkody i doznanie krzywdy przez osobę represjonowaną w wyniku wydania wobec niej orzeczenia, które na podstawie i w trybie omawianej ustawy zostało uznane za nieważne. Uprawnienia przewidziane w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego mają więc zastosowanie w sytuacji, gdy do rehabilitacji doszło w wyniku stwierdzenia nieważności orzeczenia w trybie przewidzianym ustawą, a poniesiona szkoda i doznana krzywda (stanowiące podstawę dochodzenia stosownych kwot tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia) wynikają z wydania orzeczenia, które zostało uznane za nieważne z mocy art. 1 ust. 1, 2 powołanej ustawy.

Skoro w realiach niniejszej sprawy sytuacja taka nie miała miejsca, a wobec wnioskodawczyni nie została wydana decyzja o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981r., w Polsce stanu wojennego brak podstaw do zasądzenia wnioskodawczyni na tej podstawie roszczeń odszkodowawczych. W tej sytuacji nie ma potrzeby odnoszenia się do zarzutu pełnomocnika wnioskodawczyni podnoszącego, iż Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni pojęcia „organ pozasądowy” w rozumieniu art. 1 ust.1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Za stanowiskiem takim przemawia szczególnie charakter omawianej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., co nie zezwala na rozszerzającą interpretację zawartych w niej przepisów.

Na marginesie należy wskazać, że w sytuacji gdy nie doszło do uznania za nieważne orzeczenia skazującego osobę represjonowaną, to wprawdzie istnieje możliwość przyznania roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 8 ust. 4 oraz 11ust.1 ustawy lutowej (na warunkach tam określonych) jednakże – jak słusznie przyjmuje Sąd Najwyższy – możliwość taka ograniczona jest do sytuacji gdy w trybie przepisów k.p.k., nastąpiło wcześniejsze uniewinnienie oskarżonego lub umorzenie postępowania przed wejściem w życie ustawy lutowej (por. Uchwała SN z dnia 29.03.2006r. I KZP 1/06 OSNKW 2006/5/42, Uchwała SN z dnia 22.01.1992r., I KZP 37/91 OSNKW 1992, z 5-6, poz. 38, postanowienie z dnia 27.10.1992r., WZ 163/92 OSNKW 1993, z 3-4,poz.24, postanowienia z dnia 11.03.1993r., WZ 24/93 OSNKW 1993 z 9-10, poz. 61, postanowienie z dnia 19.04.2000r., II KKN 487/98 LEX 42852).

Uwzględniając powyższe słusznie Sąd I instancji uznał, iż brak jest przesłanek, na których wnioskodawczyni mogłaby skutecznie oprzeć roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie oddalając wniosek K. G. w tym zakresie.

Podnieść w tym miejscu należy, że przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie sygn. akt. I Ca 592/07 w trybie przepisów kpc toczy się sprawa z powództwa K. G. przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...) w K. o odszkodowanie związane z postępowaniem dyscyplinarnym jakie prowadzono w stosunku do niej w latach 1982/83.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z przepisem art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.